

مولوی را بشناسیم « مهولهوی بناسین »

سید نجم الدین انیسی

راپه ره ئه‌ی خامه به ناوی خووا
ئه‌و هه‌مو ناو چاوه له ده‌رگایی‌کی
هه‌رچی سه‌ره بیهه‌وی یا نه‌یهه‌وی
ئه‌هه‌ریمه‌نی دل ره‌شی نه‌براووه
هه‌ر له‌وه نه‌فرین و له‌تۆ ئافه‌رین
تۆی هه‌مو روناکی زه‌وی و ئاسمان
هه‌رچی سرشتن له جیهان‌دا هه‌مو
بو هه‌مو (رېبوار)ی ئه‌تۆی رینوین
ناوی که‌سی دیکه به‌ده‌رد ناخووا
سواوه‌ته‌وه وه‌ک له ده‌ری تۆ سووا
پاکی به‌کرنوش له ئه‌تۆ‌دا نه‌وا
دژ به‌روناکی له مه‌ده‌س ناشووا
تا ئه‌وه ئه‌هه‌ریمه‌ن و تا تۆی خووا
تۆی به‌دی هینی هه‌مو ئه‌رزو سه‌ما
خوایه له سه‌ر خوایه‌تی تۆ هه‌ن گه‌وا
هه‌م له زه‌وی، هه‌م له به‌حر، هه‌م هه‌وا

به ناوی ئه‌و خوایه‌ی که بی‌وینه و هاوتایه و به‌دی هینه‌ری زه‌مین و سه‌مایه و هه‌تا
دنیا دنیا، هه‌ر ئه‌و شایانی سوپاس و ستایش و سه‌نا، سلا و له‌و پیغه‌مبه‌ره‌ی که
خۆشه‌ویستی خوایه و په‌یام هینه‌ری نورو روناکی و سه‌فایه و له پاش ئه‌و
پیغه‌مبه‌ری نابیت و نایه، وه درود له سه‌ر ئال و یارانی بو هه‌تا هه‌تایه.

پیشه‌کی له قولایی دلمه‌وه ریزو سلاو سوپاسی بی سنوری خۆم پیش‌که‌ش
ده‌که‌م به به‌ریوه‌به‌رانو پیک هینه‌رانی دلسۆزی کۆری بیره‌وه‌ری و مینهره‌جان و
یادکردنی زانای خواناس و هۆنه‌ری پایه‌به‌رزو لاهوتی کورد خوا لئ خوش بو

مامۆستا مهولهوی ههورامی به ناو بانگ به مهولهوی تاوه گۆزی که به یادکردنه وه و ناساندنی ئەو هۆنهره بلیمهت و هه لکه وتووێژی کورد ئهرکی نه ته وایه تی و ئیسلامی و ئینسانی خۆیان به جی دین و لاوانی ئیستا و گه نجاننی داها تو شاره زای بیرو ئەندیشه و خه یالی به رزو ناسکی ئەم هۆنهره خواناس و لاهوتی یه ی کورد ده کهن، له خودای گه و ره داوا ده که م که هه میسه به خته وه رو کامه ران و سه رکه و تو بن له و ریبازه داو دره ختی ته مه ن و ژییانیان هه میسه به به رو به سیبه رو شه کاوه وه و گه شاوه بیته.

دیاره پینک هاتنی ئەم کۆری بیره وری و مینهره جانه بوته هۆی ئەوه زانیان و هۆنهران و هه ستیاران و نوسه ران و ئەدیان له زور شوینی و لاته وه بین و له کۆرینکی وا جوان و رازاوه و سه رنج راکیش دا له ده وری یه ک کۆ بینه وه و ریز له یاد کردن و بیره وه ری مه وله وی شای شاعیرانی لاهوت له چه رخی نوزده هه م دا بگرن و ئهرکی نه ته وایه تی خۆیان به رانه ر به و هۆنهره ئایین په روهر و ئاسمانی یه ی کورد به جی بینن. ئەوا منیش له به جی هینانی ئهرکی نه ته وایه تی گول گه شتی ک ده که م.

له دیوان و به ره مه کانی مه وله وی دا و باسشی دره وشانه وی (تیل نیشان) واته «ته لمیح» له هۆنراوه کانی دا ده که م و له چه ند چه مک و لایه نی جوانکاری و په وان بیژی ده دویم و بیرو رای ئەده بی و هونه ری خۆمیان له سه ر ده ر ده برم.

به لای منه وه ئەوه ش ئەو راستی یه ده سه لمینی که جیهانی مه وله وی جیهانیکی به ر به لاو و فراوانه، هۆنراوه و مه سنه ویه کانی وه ک ده ریایه کی قول و بی سنور په ره له دوو گه وه ره ری شه و چرای ئەده بی و ده توانین هه مو چه شنه گه وه ره ریکی به نرخ ی بیرو خه یال و ئەندیشه ی تیدا بدۆزینه وه.

دیاره هونه ری په وان بیژی واته به لاغت به سی به ش دابه ش ده کریت په وان بیژی، جوانکاری، و اتا ناسی، وه بو هه ر به شه ش لقیکی تاییه تی ده گریته وه و ئەو به شه ی که مه به ستی ئیمه یه و ده مانه وی باسی لئوه بکه ین و لئی بدوین هونه ری

«جوانکاری» یه، که لقی «تیل نیشان» یانی «تلمیح» یه کیکه له لقه کانی.

تیل نیشان لقیکه له هونهری جوانکاری و ئەم هونهره ئەوه یه که هونهر له هونراوه که ی دا به تیلی چاو، واته به گوشه ی چاو ئیشاره و هیما ده کا بو ئایه تیکی قورئانی پیروز، یا بو داستانیك، یا کاره ساتیک، یا روداویکی میژویی، یا په نندیکی پیشینیان، یا یه کیک له قسه و فەرمووده کانی پیغه مبه ران و ناودارانی میژویی، وه کو خوالی خوش بو مه لا سالحی حه ریق ماموستای مه دره سه ی شیعر و ئەدیبی فیرگه ی عیشق و سوتاو به ئاگری ئەوین و خوشه ویستی له غزه لیک دا گو تویه تی:

بولبولیکی خوش نه وا بوم بو نه وای ده وری گولت
کی وه کو «هود هود» حکایاتی «سه با» گیرایه وه

شه معی خوبان پرته وینکی «شه مس» ی روی توی لی کهوت
هیند حه یاو شهرمی به خوی دا هات به جارنی توایه وه

که هونراوه ی یه که م هیما یه بو چیرۆک و داستانی «په پوسلیمان» و «سوله یمان پیغه مبه ر» و په پوسلیمان چو بو شاری «سه با» و «به لکیس» ی دوزیه وه وه هه واله که ی هیما یه وه بو سوله یمان پیغه مبه رو هونراوه ی ده هه میش لیره دا مه به به سته به «شه مس» جیناس و تلمحیک دروست ده کا که «یوسف» شه مسه ددین شیخی بورهانه.

بو داستان و کاره ساتیش وه کو ئەم هونراوه ی مه لای «جه بیاری» که له م وینه دا ده لی:

خه م چه شه می حه یات که س نه نو شا کرد

چه ند که س چون «یوسف» خه ریکی چا کرد

هیما یه بو داستانی ئاوی حه یات که هه ر که س بیخواته وه نامری و یه کیک له و

که سانه ی که ویستویه تی بیخواته وه «ئه سکه نده ر» بو وه و بوشی ریک نه که وتوو ه یا:

«هود هود» ی دل حه بسی به لقیسی سه بای دیوه به قین
 خوی که دامه ن گیری شاهی ئاسه فی سانی ده کا؟
 که دیسانیش هیمایه بو داستانی حه زره تی «سوله یمان» و «په پوسلیمان» و
 «به لقیس» ی شازنی یه مه ن که له شاری «سه با» ژیاوه و شاهی «ئاسه ف» ی یه که م
 حه زره تی سوله یمان پیغه مبه ر بووه که وه زیره که ی ناوی «ئاسه ف» ی کوری
 «به رخییا» بووه و مه بهستی له شای دووه می ئاسه فیش «سوله یمان پاشای بابانه».
 «ئیقتیباس» واته: وه رگرتنی شتیک له ئایه تی قورئانی پیروز، یا فه رموده ی
 پیغه مبه ر یا سه رچاوه یه کی ئه ده بی و به کار هینانی له رسته دا، وه ک «سیحری به یان»
 و «حیکمه تی شیعر» له م شیعره ی «نالی» دا:

«نالی» نییه تی سیحری به یان، حیکمه تی شیعره

ئه ممانییه تی قووه تی دل، قودره تی ئینشا

که له حه دیسی «إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لَحِكْمَةً وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا» وه رگیراوه.
 وه ک ئاشکرایه هونه ری «ره وانبیژی» به پینی چه شنی شاره زا بون له و هونه ره و
 پیویستی هونراوه به شیوه یه کی گشتی له هونراوه ی زوربه ی هونهران ده رده که وی،
 بی گومان هونهریکی وه ک مه وله ویش که زاناو شاره زای زوربه ی لایه نه ئه ده بی و
 هونه ری یه کانه و به تایبه تی له زانستی «که لام» دا ده ستیکی بالای بووه، دیاره له م
 لایه نه هونه ری یه ش دا هه ر سوار چاک و خاوه ن ده سته لات بووه وه ک هونهریکی
 زاناو لیها توی کورد ئه سپی خوی له و مه یدانه دا تاو داوه و له م بوواره ش دا هونه ری
 خوی به تاقی کردوته وه و توانیویه تی به چاکی جی په نهجه ی دهستی به هیزی له و
 سوچه دا دیاری بکا.

ئایه ته کانی قورئانی پیروزو زمان پاراوی، شکویه کی تری داوه به هونراوه کانی
 مه وله وی و هونهر له هونراوه کانی دا به هره یه کی زوری له ئایه ت و حه دیس و

بابه ته کانی ئیسلامی وه رگرتوو، لای مهولهوی ئایه ته کانی قورئانی پیروؤزو
 فهرموده کانی پیغه مبه روه كه رهسه یه کی شیعی، چاکتر ده بی که نه گه رهسه له ی
 به کونی دهرزی دا چونی و شتر له جیاتی جاریک سهد جاریش بی، پیددا دهرواو
 ئیتر له دهشتی مه حشه ردا جیاوازی نامینی له نیوان کافرو موسولمانه کاندا بو
 نه وهی بچنه ناو به ههشتی خوش و گیانپهروه رو دل رفینی خوداوه.

مه رحه بای لیباس تاعهت پووشانهن

ئه له وه دای کاس کاس باده نووشانهن

ساقی سا، سهد جار وه نازت نازو

هؤردهر وه گول بانگ سهدای وامتازوا

واته: کاتی مه رحه با لی کردن و به خیر هاتنی نه وه که سانه یه که جل و به رگی
 تاعهت و به نده گی کردنی خودا له به رده که ن و کاتی مالاوایی کردنه له پیاله ی مه ی،
 بومه ی خوره وه کان، وشه ی «مه رحه با» هیمایه بو نه وهی که له نیوه ی یه که می
 مانگی ره مه زان دا له کاتی نویژی ته راویح داله لایه ن نویژ که ران و روژوه وانانه وه
 مه رحه با و به خیر هاتنی نه وه مانگه پیروژه ده کری و ده لئین: مه رحه با مه رحه با یا شه ر
 رمضان، وه وشه ی «ئه له وه دا» ش ئیشاره یه بو نه وهی که له نیوه ی دوه می مانگی
 ره مه زان دا خودا حافیزی و مالاوایی پی له وه مانگه ده کری و ده لئین: «الوداع، الوداع
 یا شه ر رمضان» به هیوای نه وهی هه مو سالیك به خیر و خوشی بیته وه وه
 بگه ریته وه، له تاقه دیری دوه م دا وشه ی «وامتازوا» به شیکه له ئایه تی ژماره
 په نجاو نو (۵۹) له سوره ی یاسین که خودای گه وره به تاوانباران ده لی:

«وامتازوا الیوم ایها المجرمون» که له روژی په سلان و قیامهت دا به

تاوانباران ده گوتری، واته: نه ی تاوانباران نه مرؤ ئیوه له موسولمانه کان جوی
 بینه وه و بکه ونه لاوه، یانی نه ی مه ی گیر سهد جار بنازم به و نازه ی که پیته داوم

هاوارو بانگی «وَأَمَّا زُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمَجْرُمُونَ» بهرز که وه تا ئه وانهی رۆژویان گرتوووه و ئه وانهی نه یان گرتوووه له یهك جوی بینه وه، مه بهستی مه وله وی ئه وه یه ده لی: په مه زان دوایی بینه، چونکه به هاتنی جه ژن دیاری ده دا که کی خودا په رست و کی تاوانبار بووه، هینما بو کردنی ئه و ئایه ته له لایه ن مه وله وی یه وه ته نیا بو ئه وه یه که بی رۆژوه کان و ئه وانهی رۆژو ناگرن له رۆژوه وانه کانیان جودا بکاته وه و رۆژی جه ژنیش ده کا به و رۆژه ی که له یه کیان جودا ده کاته وه، هه ر وه ك چون له رۆژی دوایی دا تاوانباره کان له بی تاوانان و خاوه ن باوه ران جودا ده کرینه وه.

ستاره ی رجات هه ر ده م دارو سو ده ماخ شادوه بو ی «وَلَا تَيَّأَسُوا»
وه کرده وه فام ئه رگا ناوه ر ده ن باک نییه ن وه فام وه باوه ر که رده ن

مه وله وی ئه م هۆنهره هه ستیارو خودا ناسه مه له کوتی یه له سه ره تای ئه و تا قه هۆنراوه یه دا له گه ل دلی خوی دا ده دو ی و ده لی: ئه ی دل ده ستم به داوینت نه که ی بی باوه ر بی و باوه ر پت گرینی تی که وی، چونکه نیشانه ی جوان چاکان به پینی بیرو باوه ر پ دلداره کانیانه به وان، ئه وان چ شک و گومانیکیان لی بکه ن، ئه وانیش هه ر به و جو ره ده بن، ئه گه ر چاوه ر پی سزاو ئازار بن لیان، ئه و سزاو ئازاریان ده ده ن و ئه گه ر چاوه ر پی و به ته مای خو شه ویستیش بن، ئه و خوشیان ده وین.

مه وله وی وه ك شاعیر و سوفی یه کی خاوه ن باوه ر و له خودا ترس په نای بردو ته به ر وشه ی «وَلَا تَيَّأَسُوا» که به شیکه له ئایه تی ژماره هه شتا و سه وت (۸۷) له سو ره ی «یوسف» که خودای گه وره و په روه ردگار تییدا فه رمویه تی:

«يَا بُنَيَّ اذْهَبْوا فَتَحْسَبُوا مِنْ يُوْسُفَ وَ اَخِيهِ وَ لَا تَيَّأَسُوا مِنْ رُوْحِ اللّٰهِ،
واته: نابی ئینسان له به خشیش و به زه یی خودا دل سارد و نا هومید و بی هیوا بی، وه له سه ره تای ئایه ته که دا ده لی: چه زه تی (یه عقوب) ئه وه دو پات ده کاته وه که

«یوسف» له گهل براكه‌ی ماوه و نابنی بلیین له بهین چون و ئیتر ده‌ست ناکه و نه‌وه، به‌لکو پنیوسته ئیمه له بهر په‌حمی خودا ناھومید نه‌بین چونکه به‌خشش و به‌زه‌یی خودا هینده زوره که هه‌مو ده‌ریا کانش ده‌وریان گیراوه و باشتر که وتونه ناو بیرو لیکدانه‌وه‌ی هونه‌رو خه‌لك و، هوی ئه‌وه‌ش ده‌گه‌ریته‌وه بو سه‌ر چاوه‌ی خویندن و روشنبیری هونه‌ر، که به‌گشتی هه‌ر له حوجره‌ی مزگه‌وته کان و له ریگه‌ی خویندنی ئایینی و ژییانی ناو مه‌لا و فه‌قی و شیخ و سؤفیه کان بووه.

هه‌ر وه‌کو گوتمان «تیل نیشان» و هیندی لایه‌نی په‌وانبیژی و جوانکاری مه‌به‌ستی لی دوانی ئیمه‌یه و مه‌وله‌وی کاتی ئاماژه و هیما بو ئایه‌تیکی قورئانی، یان داستانیك، یا روداوینکی میژویی ده‌کاو به‌ستنه‌وه تیکه‌لاو کردنی فه‌لسه‌فه‌و حکمه‌تی ئه‌و شتانه به‌ بیرو ژیریته‌ی خو‌یه‌وه و دارشتنی له چوار چی‌وه‌ی هونراوه‌دا، شاکاری بلیمه‌تی و زانایی و په‌وانبیژی و جوانکاری‌یه، له‌و په‌ری به‌رزی و جوانی و دل‌رفینی دایه، ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که مه‌وله‌وی له‌ ده‌ربرینی مه‌به‌سته‌کانی هونراوه‌دا به‌ هوش و ئاگادار و شاره‌زا بووه و ئه‌وا چهند هونراوه‌یه‌ك له هونراوه‌کانی ئه‌م هونه‌ره هونه‌رمه‌ند و خوا ناسه و ئه‌م سؤفی‌یه دل‌سافه‌و ئه‌م شاعیره مه‌له‌کو‌تی و ئاسمانی‌یه له‌ به‌ر تیشکی روناکی و لیکوئینه‌وه‌ی باسه‌که‌مان دا ده‌خه‌ینه‌رو.

«ئیبیتیدا مه‌عروض» په‌ی نه‌زه‌ر وه‌خه‌و

ئه‌رو نیو‌گه‌ردی ده‌رد سه‌ختی ئه‌و

ئه‌و سه‌د جارنی بو‌نه‌و نه‌مام نه‌و ده‌شت

فه‌رقی نمه‌ بو‌په‌ی لیوای به‌هه‌شت

مه‌وله‌وی خوا ناس و سؤفی له‌م دو‌دیره‌ شیعره‌دا هیما‌ی کردوه بو‌ دو‌ ئایه‌ت،

یه‌که‌ میان ئایه‌تی ژوماره‌ حه‌فده (۱۷) له‌ سوپه‌ی «غاشییه» که‌ خوای گه‌وره‌ تیبدا

ده‌فه‌رمۆیت:

«أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ»؟

واته: ئەو ئه و ئه و کافرانه بیر ناکه نه وه له جیهان دا تا دهسته لات و توانایی خویان بو دهر بکه و ئی و باوه ر بکه ن که خوا ده توانی بیان مرینی و زیندوشیان بکاته وه، کاتیک که سواری وشتره کانیا ن ده بن و به دهشت و سارا دا ده رۆن؟ بو به چاوی عه قل و ژیری بیر ناکه نه وه و سه یری وشتره کانیا ن ناکه ن که چون دروست کراون؟ چه مک و مانای ئەم ئایه ته قورئانی یه ئەو شتانه مان دینیته بهر چا و که خوا دروستی کردون و ورد بونه وه لیان، بون و شکۆ و گه و ره یی خوامان بو ده سه لمینن. ههروه ها خوی گه و ره له ئایه تی ژوماره چلی (۴۰) سوپه ی «ئه عراف» دا ده فه رموی:

«إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا وَاعْتَبَرُوا لَهَا لَأَفْتَحَ لَهُمُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ»

واته: ئەوانه ی به رانه ر به نیشانه و قورئانه که مان سه رپیچی ده که ن، ئەوه ده رگا کانی ئاسمانیا ن بو نا کرینه وه و ناچنه ناو به ههشت تا وشتر به کونی ده رزی دا نه روات.

خۆ ئە گه ر له و وینه یه ورد بینه وه شتیکی سه ر سو رهینه رمان دیته بهر چا و، که وشتر به و له شه گه و ره یه وه چون به کونی بچوکی ده رزی دا ده روا؟ دیاره شتی وا هه رگیز نا گونجی و نابی و ناشکری، لیره دا ئەوه مان بو رۆن ده بیته وه که ده رگای ره حم و به زه یی خودا له به رانه ر ئەو بی باوه رانه دا داخرا وه و هیچ هومید و هیوا یه کیان نییه، بۆیه خوی گه و ره شه رت و مه رجیکی به و جو ره ی بو دانا ون که هه رگیز به خشین و به زه یی به رانه ریا ن نییه.

مه به ستی مه وله وی ته نیا ئەوه نده یه که بیئیته وه یادی خو شه ویسته که ی که «وشتر» یه که م گیانداره نیشان درا وه بو ئەوه ی به هۆیه وه بیر له گه و ره یی و هیزو ده سه لاتی خودا بکریته وه، خۆ تۆش ئە گه ر بی ت و له خه ودا به ئاسته م له و غه م و

مهینه تی یه ی من بیینی ئەوەندە کزو لاواز زیاترو فراوانتره و ئەوهی باوهری به خودا هه بیی قهت دل ساردو ناهومید نابیی، به پیچه وانه ی بی باوه پانه وه که له ره حم و بهزه یی خودا ناهومیدن، مهولهوی به هوی ئەو ئایاته وه لۆمه و سه رزه نشتی دلی خوئی ده کاو پینی ده لی: خو تو باوه پت هه یه، چون ده بی له بهزه و به خششی خودا ناهومیدو بی هیوا بی؟

باری دل وه خشت ویرانی ئاوان حه قت وه ده سه ن نه داری تاوان
دل تیفل و نازیز هه ر پو «نه شانئ» هه ر لادی ته رزی، هه ر سات نیشانی
گا چون ستاره ی تاریکه سه حه ر گا قه مه ر، گا خو ر، مه یو وه نه زه ر

مهولهوی له هونراوهی یه که م دا داوای به خشین و لی بوردن له «خالوی کوماسی» ده کاو پینی ده لی: واتو گوناح و تاوانت نییه چونکه کۆشک و خانوی دلی ئیمه به خشتی ویرانه و کۆن و په ریوت دروست کراوه، له بهر ئەوه هه یچ ناهه قت نییه و به تاوانبارت نازانم، چونکه دل وه ک منالی ساوا وایه و مه ودای تیگه یشتنی ته سه که، دوستی خوشه و یستیش هه ر روژه خه ریکی کاریکه و هه ر ساته خوئی به جوریک ده نوینی و نیشان ده دا «كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» واته: جاریک وه ک ئەستیره و که ره تی وه ک مانگو ده می وه ک خو ر دیته بهر چاو، جا خوشه و یسته که ی مه ولهوی و «خالوی کوماسی» که خودایه به ئاشکرا دیاره که په نجه بو ئایه تی ژماره بیست و نۆی (۲۹) سوره ی «الرحمن» راده کیشت و هیمای بو ده کاو وشه ی «شأن» هه ما که دیاری ده کا که ده فه رموی: «كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»، یانی خودا هه میسه له جی به جی کردنی کاریک له و کارانه دایه و ئاگاداری هه مو جولانه وه یه ک و چاوه دیری هه مو گیانداریکه که دروست بون و دروست ده بن، مه به ست ئەوه یه که خودا هه ر له سه ره تاوه هه رچی و یستویه تی ئیراده ی کردووه.

بو زیاتر بون کردنه وه چاکتر وایه که میک له سو په ته که بدوین که له باره ی هیزو

دهسته لاتی خودای پهروه دگاره وه تا چکوله ترین میروی سهر زهوی هر کام به جورینک ناگاداری و پاریزگاری کراوه، وه بو نهوهی به تهواوی هیزو دهسته لاتی خودای گه وره مان بو رون بیته وه، له نهجام دا خودا خوی نه و کارانهی به شتیکی ناسایی دیاری ده کا، چونکه کارینکی بهر دهوام و هه میسه یی به هر وه که له نایه ته که دا دهر ده که وی.

بویه مهوله وی ده لی: دلی نیمه له خشتی ویرانه دروست کراوه، چونکه تا نیستا به هوی بی فکری و بی هوشی خو مانه وه له خودا نه گه یشتوین و چاوی دل نابینا بووه بو نهوهی خودای پنی یینین و بزاین چ ده کا و فرمانه کانی چی یه و بوچی هر تاوهی به جورینک خوی پیشان ده دا و مه بهستی چی یه؟

ههروه ها مهوله وی نه و سؤفی یه بلیمه ت و هه لکه و تووه له دیری سینه م دا هیما بو مه سه له که ی حه زره تی ئیبراهیم ده کا که بیری له به دی هینه رو دروست که ری جیهان و کاینات و بونه وهر ده کرده وه، یه که م جار که ئه ستیره ی ورشه دارو تریفه داری شه وی تاریکی دی، به خودای خوی دانا، دوا ی نه و که مانگی جوان و تریفه دارو روناکی دی له و جوانترو تریفه دارتر بو، په شیمان بووه و نه وی کرد به خودا، له پاش مانگیش خوری دی، دهستی له مانگ هه لگرت و نه وی به خودای خوی هه لبژاردو له دوا یی دا خودای خوی دوزیه وه، ههروه که چون له قورئانی پیروزدا باس کراوه.

پشیمانم هه وهس زانوش جازمه ن ته عزیزم جه ناب پیری لازمه ن
بالا که رده وه، مه یل نه ولای پهستی وردیکلانه ن ده روزه ی ههستی

واته: نیو چاوانم به ناره زوی ریز گرتنی جه نابی پیری یه وه تا ناستی ئه ژنوم چه ماوه ته وه، پیری به ژن و بالامی چه ماندوته وه و ناره زوی سهر دا نه واندنی هه یه، چونکه ته مه ن به ره و ته و او بون ده روا و ملی ریگای گۆری گرتوته به رو ده رگای گۆر

هینده چکۆله یه که ده بی ئینسان ملی بۆکه چ بکا تا له و ده رگا بچوکه وه بچیت، ههروهك له سهر ده می مندالیمان دا چون چکۆله بوین که هاتینه دنیاوه، ئاواش ده بی له دوایی ته مه نمان دا چکۆله بینه وه و بالامان بچه میته وه تا بتوانین به ئاسانی له ده رگای ژییانی دنیا که ی تره وه بچین.

مهولهوی مه بهستی ته وه یه بۆیه بالام ئاره زوی پهستی و نزمی ده کا، چونکه ده روزهی چونه ده ره وه ی دنیا زور بچوکه، شاعیر بۆ ته وه ی زیاتر فه لسه فه ی مه بهسته که ی رپون بکاته وه له دیری دوهم دا هیما بۆ ئایه تی ژماره شهست و هه شتی (۶۸) سوره ی «یاسین» ده کا که خودای گه وه تیدا ده فه رمویت:

«وَمَنْ نُّعْمِرُهُ نُنَكِسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ»

واته: هه ر که س ته مه نی زور بکه یین و بگاته سهر ده می پیری و به سالا چویی هه لی ده گیرینه وه، هۆنه ر له سه ره تای سوزه ته که دا باسی ته و گونا حکار و تا وانبارانه ده کا که چون له روژی په سلان و دوایی دا له خاوه ن باوه ران و به ئیمانان جودا ده کرینه وه، هه روه ها چه شنیکی سزادانیان پیشان ده دری به وه ی که ته مه نیان دریز ده که ن و روژ له دوای روژ به ره و کات و سه رده می منالی یان ده گیرنه وه، به لام به پینچه وانهی مناله وه، چونکه منال هه ر کاریک بکا ئامانج و مه بهستیکی دیاری و ئاشکرای تیدا به دی ده کری، به لام ته و که سانه ی ته مه نی دریزیان هه یه و تا ونبارن هه ر چه ند کاری منالانه ش به هۆی ته و کاره وه ده بنه جیی گالته و تانه و ته شه ری خه لک و هه ست و هۆش و ژیری یان له جیی خۆی دا نامینی و دلیان ته نگ ده بی و بیرو زه یینیان به ره و کز بون ده روا.

ئه م شیعه ری مه وله وی پره له داهینان و جوانی و ورده کاری و زاده ی هه ست و هۆش و بیری وردو خه یالی ناسکی خۆیه تی و هۆنه ر هۆی راسته قانی ئه م دانه وانده ی که پیری یه به شیوه ی «جوانی بایس» واته «حوسنی ته علیل» گو یستۆته وه بۆ شیوه و به لگه یه کی تر که بریتی یه له ریز گرتن و مه زنا یه تی پیری،

یانی پیری هینده گوره و مهزنو به ریزه، شایانی ئه وه یه که ته عزیزیم و کرنوشی بو ببرد ریت.

مه ولهوی ورد بین و ناسک خه یالی هه مولایه نیکی ئایینی له تاقه هونراوهی دواى ئه و دیره دا ده لى:

سفیدیت قه لغان په ی روی سیات بو که مانیت شه فیع تیر دیات بو

واته: هیوام وایه که سپیه تی موی سه رو ریشم بى به قه لغان و نه هیلنى له روژی دواى دا رو رهش بم و پیری و چه مانه وهی بالام وهك كه وان بییت به تکاکار بو ئه وهی توشی سزای گوناح و تاوانباری نه بم.

هونه ر له و هونراوه دا به پى زانستی جوانکاری هونه ری «تیباق» ی به کار هیناوه و چهند وشه یه کی وهك سپی و رهشی و تیرو که وان و قه لغانی تیدا کو کردوته وه وه هروه هائامازه و هیماشى کردووه بو ئه م فه رموده یه ی پیغه مبه ری مه زنی ئیسلام چه زره تی موحه ممه د «ص» که فه رمویه تی:

«الْغَطْرُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سَهَامِ الشَّيْطَانِ»

واته: روانینی شتی چه رام تیریکی ژاراوی یه له تیره کانی شه یتان، شایانی باسه مه ولهوی بو یه ئه وانیه لی ره دا کو کردوته که به هوی ئه وانیه و بتوانی تا خو ی نه خاته ریزی ئه و پیره پاشه روژ تاریک و چاره رهش و خراپانه ی که خودای گه وره یان لی توراهه و هه میسه چاوه پى به خشین و به زه یی خودان «تلوع» و «غروب» سوب، ئیوارانه ن «مه عاش» و «سه بات» ده رده دارانه ن.

واته: ده رکه وتنی ئه و دوسته ئازیزو خوشه ویسته له کاتی به یانیان دا مایه ی خوشی و ژییانی دوسته ده رده داره کانیه تی و ئاوا بونی له ئیواران دا هوی هیمنایه تی و ئارام بون و چه سانه وه یانه، مه ولهوی به دو وشه ی (سه بات) و «مه عاش» هیما بو دو ئایه تی ژماره نو (۹) و یازده (۱۱) له سوپه ی «نه به» ده کا که

خودای بنی وینه تیندا ده فہرمویت: «وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُباتاً، وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعاشاً» دیارہ رینک و پینکی کارو کردہ وہی ٹینسان نیشانہی شکو و گہورہ بی خودایہ و ہونہر لہ و رینک و پینکی کارو کردہ وہیہ ٹہ وہیہ کہ یہ زدانی مہ زن خہ و تن و نوشتنی ٹینسانی کردوہ بہ ماوہ و سہردہ میکی حہ سانہ وہ و پشودان و راہ و ستان، چونکہ لہ کاتی خہ و تن دا ہمو ٹہ ندامہ کانی ہست دہ پچرین و ہیچ جورہ جولانہ وہیہ کیان نامینی و ٹینسان و گیان لہ بہران و زیندہ وہران لہ و کاتہ دا بہ تیکرای بی دہ کہ ونہ بارینکی واوہ کہ نہ، مردون و نہ، زیندون و مہ بہ ستیش لہ و کارہ تہ نیا پشودانی ٹینسان و گیان لہ بہران و حہ سانہ وہی گیان و بیرو ہست و ہوشیانہ لہ و ماندویتی یہی کہ لہ سہردہ می بیداری و وشاری دا کیشاویانہ، یان بہ جی یان ہیناوہ.

ہہرہ وہا خودای گہورہ و شہوی تارینک و تنوکی کردوہ بہ بہرگینکی داپوشہر بو ٹہ وہی ٹہ و کات و بارہی تیندا بیتہ دی و روژی روناکیشی کردوہ بہ بازارو شانویہ ک بو بہ دی ہینانی کارو فرمان و تیکوشان و چالاکی یہ کانی ژبیان، لہ وانہ وہ رینک و پینکی کارو ہیزو دہستہ لاتی بی سنورو بی برانہ وہی خودای گہورہ دہر دہ کہ ویت و بیجگہ لہ و ہش شیوہ و دروست کردنی ٹینسانیش لہ گہل ہہستان و دانیشتن و جولانہ وہ و پینویتی یہ کانی دا رینک بکہوی و لہ گہل چونیتہ تی دروست کردنی بونہ و ہرو جیہان و سروشت دا بگونجیت.

ہای ساقی بازار جیلوہی دلدارہن سہودای خریدار، دانہی دیدارہن
یہ کی و ہ مایہی گہنج کہ یہ وہ چون منیچ و ہتای فہرتوت نہ یہ وہ

واتہ: ٹہی مہ یگیر ٹیستا بازار بی دہر کہ و تنی دلداران گہرمہ و کاتی سہودا کردنی کپریارنہ بو گہ و ہری روی یارو ہیندی کہس لہ و سہودایہ دا سامان و سہرمایہی دہستیان گہنجی کہ یخہ سرہ وہ و منیش دہس مایہ کہم تالہ دہزوی کون و پہرپوت و

لیک هه‌لوه‌شاهویه، هۆنەر له و هونراوه‌یه‌دا هینما ده‌کا بو داستانی فرۆشتنی
حه‌زهره‌تی «یوسف»

ده‌گێرنه‌وه‌و ده‌لین کاتی هه‌زهره‌تی یوسفیان ده‌فرۆشت کریانیکی زور هاتن به
سه‌رمایه‌و گه‌نجیکی زۆره‌وه، له‌ ناو کریانه‌کان دا پیره‌ژنیک ده‌یه‌ویست «یوسف»
بکری، به‌لام جگه‌ له‌ گه‌له‌یه‌ک و که‌لافه‌ ده‌زویه‌کی بی‌نرخ سه‌رمایه‌و گه‌نجیکی تری
نه‌بو، شاعیر به‌و په‌ری هه‌ست و سۆزه‌وه ئیشاره‌ بو‌ئه‌و چیرۆک و داستانه‌ ده‌کا،
چونکه‌ هه‌روه‌ک له‌ هونراوه‌که‌دا رونی ده‌کاته‌وه‌ چاوه‌ رینی ئازیزو
خۆشه‌ویسته‌که‌یه‌تی تا بگه‌رێته‌وه‌ بو‌ولات و نیشتمان‌که‌ی که‌ گه‌لینه‌ی چاوی
مه‌وله‌وی یه‌و داوای گه‌رانه‌وه‌ی بو‌کرینی روی وه‌ک گه‌وه‌هر جوان و تروسکه‌داری
یار، دۆستان و هاوه‌لانی که‌ چواندویه‌تی به‌گه‌نجه‌که‌ی «که‌یخه‌سه‌ره‌و» ئاماده‌ن بو
کرینی روی دره‌وشاوه‌وه‌و پرته‌وداری ئازیزو خۆشه‌ویست.

ئه‌گه‌رچی مه‌وله‌ویش هه‌ر له‌ زیری ئه‌و کریانانه‌ دایه‌، به‌لام سامان و
سه‌رمایه‌که‌ی له‌ چا و سامانی دۆستانی وه‌ک سه‌رمایه‌ی پیره‌ژنه‌که‌ بی‌نرخ و
بی‌به‌هایه‌، لیره‌دا ئه‌و هونراوه‌ی هۆنهری دل سوتاوی کورد خوا لی‌ خۆش بو
مامۆستا مه‌لا سالحی «حه‌ریق» مان ده‌که‌ویته‌وه‌ بیر که‌ گوتویه‌تی:

کتیبی عیشقی مه‌جنون ئایه‌تی روخساری له‌ یلایه

له‌ سوپه‌ی «یوسف» اده‌رسی جنونی ئیمه‌ نوسراوه

که‌سی فیتره‌ت بلند بی‌ بو‌ ره‌واجی سککه‌یی دینی

خه‌راجی «میسر» ی قه‌لبی خوی به‌ حوسنی «یوسف» ی داوه

ئه‌وه‌ له‌ رواله‌ت دا ساده‌و ئاسایی یه‌، به‌لام به‌ پینی بو‌ چونی شاعیر مه‌به‌ستیکی
گه‌وه‌و گران به‌ ده‌سته‌وه‌ ده‌دا، چونکه‌ سه‌رمایه‌و سامان لای شاعیرینکی وه‌ک
مه‌وله‌وی سامانیککی ماددی نییه‌، به‌لکو ئه‌و سامانه‌ روحی و مه‌عنه‌وی یه‌ که‌

قازانچ و بهر هی بۆ دنیای همیشه یی هه یه ٬ ئینسان له ئه نجامی تیکۆشانى خودا په رستی دا به ده ستی دینی و چاکترین خودا ناسیش ئه و ئینسانه یه که شانازی به پله و پایه ی ئایینی و دینی خویه وه نه کا، بۆیه مه وله وی سو فی و خودا ناس دوستان به ساماندارتر داده نی له خوی به شاد بونه وه و نزیك بونه وه له خوشه ویسته که یان. مه وله وی که یخه سره وی هینا وه و گهنج و سامانه که ی کردو وه به ده رخه ری سه رمایه ی خودا په رستی دوستانى و لهم پروه وه ئه وان له چاو ئه ودا پادشان و شاد بونه وه به روی یاری خوشه ویست له وانه زیاتر نزیکه تا له مه وله وی که له روی سامانه بی نرخ و بی بایه خه که وه وه ک پیره ژنه که وایه.

لیره دا ده بی ئه وه ش بلین که خوشه ویسته که ی مه وله وی و دوستانى خوشه ویستی به کی مه عنه وی یه و ئه وینیکی مه عنه وی و حه قیقی و راسته قانی کویان ده کاته وه.

یا وایم نامه ی «شیرین خیتامه ت» / ده ک ده ک نه ریزو سه ر په نجه ی خامه ت / واته: نامه دوایه خوشه که تم بی گه یشت، یا خودا هه رگیز ئه و په نجانته که قه له مه که یان به ده سته وه گرتبو نه رزین و هه میسه هه ر له کاردا بن، مه وله وی ئه و شیعه ری بۆ شیخ به ها ئه دین نوسیوه له وه لامی ئه و نامه یه دا که به بۆنه ی هاتنه وه ی شیخ زیاتده دینی برای بۆی ناردو وه وه له و تاقه شیعه ره دا ده لی: نامه جوان و به نرخ و رازا وه که تم بی گه یشت و له خودا ده پاریمه وه که په نجه کانت نه رزین و هه میسه پینوس و خامه که ت له کار دا بیت، وشه ی «شیرین خیتامه ت» هیما بۆ ئایه تی ژماره بیست و پینجی (۲۵) سو ره ی «الْمُطَفِّفِینُ» ده کا که خودای بی ها و تا تییدا ده فهرمۆیت:

«يَسْقُونَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ خِتَامُهُ مِسْكَ»

واته: ئینسانه چا که کان له ناو به هه شت دان و ئاو دیری ده کرین له شه رابیک که له ناو بلورینکی مۆر کراو داو مۆره که ی مسکی بۆن خوشه و ره حیق به و شه رابه رون و

بئی گهردو خاوینه ده گوتتری که هیچ چه شنه لیلی و خلته یه کی پینوه دیار نییه و مه به ست نه وه یه نه و شه رابه جوانه له قاپ و پهرداخی تایه تی دا ئاماده کراوه بو نه و که سانه ی که به هوی خودا په رستی یه وه لینی نزیک ده بنه وه و نه و قاپ و پهرداخانه ش جوریکن که له کاتی شه راب خوار دنه وه ودا زور به جوانی ده دره و شینه وه، هر وه ها چواندنی نه و نه خش و نیگارانه ش به مسک، دیسان ناسکی و رازاندنه وه یه کی جوانتری تیدایه، مه وله وی به نامه و وشه کانی شیخ به هاته د دین نه وه نده مه ست و شه یدا بووه، وای لیکر دووه په نا به ریته به ر نه و ئایه ته قورئانی یه و هه مو هه ست و سوزی دلی خو ی به رانه ر به شیخ و ده ست و په نجه و قه له مه که ی ده ربیریت.

نمانای به هه شت پیشانی «نوری» تازیز وه ی سفته ی دوزه خ دوری

واته: مه وله وی تا ئیستا له دوزه خی دوری دا بو، به لام که به هه شتی رو خسار و ناو چاوی شیخی دی که وته به هه شته وه، هونه ر له و تا قه هونراوه یه دا به وشه ی «نور» هیما ده کا بو ئایه تی ژماره دوازده ی «۱۲»، سوره ی «حه دید» که خودای گه و ره تیندا ده فهرمویت:

«يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ»

واته: نه و پاداشه به نرخه بو موسولمانه کان هه یه له و روژه دا که موسولمانه کان له حالیک دا ده بینی روناکی یان وه کو چرا له بهر ده میانه وه، یا له لای راستیانه وه له گه لیان دا ده گه ریت.

ئاهوی خوته نی فه یز ئیلاهی نافه ی ناف راهی جه مه ه تا ماهی شکوفه ی وه ش بوی ره یحانه ی ره سول نه و باوه ی «نه مام» «طیبه» ی به تول

واته: نه ی ئاسکی خوته نو نه ی فه یزو به ره که تی خودا که ناو بانگی بون خوشی میسکی ژیر ناوکت له ئاسمانه وه تا بنی عهرزی دا گرتوووه نه ی خونچه و

شکوفه‌ی بون خوشی ریحانه‌ی پیغمبهره‌ی تازی تازه خه‌لفی دره‌ختی پاکسی
 حه‌زبه‌تی فایمه، مه‌وله‌وی دانانی سیفاتی «ته‌یبه» ی بو «نه‌مام» له‌تایه‌تی ژماره
 بیست و چواری (۲۴) سوپه‌ی «ئیبراهیم» وه‌رگرتووه‌که به‌دی‌هینه‌رو
 په‌روه‌دگاری هه‌ر دو جیهان تیدا ده‌فهرمویت:

«كَلِمَةٌ طَيِّبَةٌ شَجَرَةٌ طَيِّبَةٌ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ»

یانی: خودا هاتووه‌ته‌شبهی وشه‌ی جوان و تازی به‌خیر و به‌هره‌داری کردووه
 به‌دره‌ختیکی به‌به‌رو به‌سیبه‌ری بو‌شناخ و رازاوه‌که بنه‌که‌ی به‌په‌گه
 نه‌ستوره‌کانیه‌وه دامه‌زراوه‌له‌بنی عه‌رزداو لقه‌کانیشی به‌ره‌و ئاسمان به‌رزبونه‌وه
 بای سه‌فای په‌حمه‌ت ده‌یان له‌رینه‌ته‌وه‌وه‌هه‌ر ده‌می تازه‌ده‌بنه‌وه‌وه‌به‌هیچ شنیك
 بای فه‌نا لیان نادا.

ئه‌م‌رت موتاعه‌ن «أَطَعْنَا» وه‌ندم دوعای چه‌مه‌زه‌خم جه‌پیران سه‌ندم

واته: فه‌رمانه‌ت به‌جی و په‌وايه‌وه‌هه‌ر که فه‌رمانه‌که‌تم بیست‌گوتم به‌سه‌ر چاوو
 چوم دوعای چاوو زارم له‌شیخ و پیر بو‌وه‌رگرتی، کچه‌به‌گزاذه‌یه‌کی جاف به‌ناوی
 «ئامینه‌خان» ویستویه‌تی بچی بو‌دیده‌نی مه‌وله‌وی به‌لام بو‌ی ریک نه‌که‌وتووه‌وه
 نه‌یتوانیوه، پاشان به‌مه‌وله‌وی راده‌گه‌یه‌نی که نه‌یتوانیوه به‌جیته‌خزمه‌تی و
 مه‌وله‌ویش به‌م هونراوه‌یه‌وه‌لامی ئامینه‌خان ده‌داته‌وه‌وه‌ده‌لی:

هه‌ر چه‌ند به‌هوی ئه‌وه‌ی که نه‌تانتوانی بین بو‌دیده‌نیمان ده‌ردو ئازارم زورتر
 بو، به‌لام فه‌رمانت به‌جی‌یه‌وه‌هه‌ر که بیستم ناتوانن بین بو‌لام مل که‌چی فه‌رمانتان
 بوم و دوعای چاوو زارم لای پیاوه‌چاکان بو‌کردن.

دیاره‌مه‌وله‌وی خو‌ی به‌شایانی ئه‌وه‌نه‌زانیه‌وه‌دوعای چاوو زاره‌که‌ی بو
 بنوسیته‌وه‌به‌خه‌یال چوووه‌بو‌لای مورشیدو شیخه‌که‌ی که دوعای چاوو‌زاری بو
 بنوسی، ئه‌وه‌ش ئه‌وه‌ده‌گه‌یه‌نی که‌مل که‌چی یه‌که‌ی هونه‌ر پر له‌بیر و باوه‌ری خودا

ناسی و سؤفیه تی بووه، بویه هیمای بو نایه تی ژماره دوسه د و هه شتاو پینجی
(۲۸۵) سورهی «به قهره» کردوو که خودای گه وره تیندا فرمویه تی:
«وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ»

واته: هه مو گوتویانه ئه ی خودای په روه ردگار فرمانه کانی تۆمان بیست به
هۆی پیغه مبه ری خوشه ویست و گه ردن که چ بو ئه و فرمانانه و داوای ئه وه ده که یین
که تو چاو له تاوانه کانمان بیوشی به جوریک که شایانی مینهره بانئ و به زه یی بی،
ئه ی خودای بی وینه ئیمه چون داوای به خشین و چاو پووشی له تو ناکه یین که ریبار
رینگاو ئه نجامی هه مومان بو لای تویه و تو ده مان ژینی و ده مان مرینی و له پاش
مردنیش زیندومان ده که یه وه پرسیاری بیرو باوه رو کرده وه قسه مان لی ده که ی، ئه و
جار به ویست و ئاره زوی خوت ره فتارمان له گه ل ده که ی به چه شنیک شیایوی
شکو و گه وره ییت بی.

مه پرسو حالم ئیده ش دهر جواو وچه ئه و فه قیر سفته ی دل که واو
ئانا دهر مدو وه «شاهو» کوه وه سنرای دوری دیدار تووه
ههر یه که چهنی یه که واده شاکه رده ن واده شان راسه ن تاوه روی مه رده ن
ئه و، تاسایه ی به رد، ئه و تابو وه گه رد ئه و ته م و ئه و خه م، ئه و سه ردی، ئه و دهر د

واته: کاتی یار ئه حوالی پرسیم به م جو ره وه لامی بده وه و بلی: ئه و هه ژاره دل
وه که که باب برژاوه له تاو دهر دو ئازاری دوری تو هه ر خول و سور ده خوا به ده وری
کیوه که ی «شاهو» داو مه وله وی و «شاهو» قسه یان کردوو به یه که و په یمانیان به
یه کتر داوه و ئه و قسه و په یمانه ناشکینن، تا ئه و روژه ی ئه و ده چیته ژیر سیبه ری
به ردی ئه لحه دو ئه و له روژی په سلان و قیامت دا ده بیست به تو زو گه رد.

بریارو به لینی یان داوه «شاهو» ته م و سه رمای لی نه بری و مه وله ویش خه می له
دل دهر نه چی و له شی بی دهر دو ئازار نه بی، دیاره مه وله وی که ده لی تا «شاهو»

نەبىيى بە تۈز، ھېما بۇ ئايەتى ژمارە پىنج (۵) لە سورەى «قارىعە» دە كا كە خوداى مەزن لە قورئانى پىرۇزدا دەفەرمۇيت: وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ» واتە: كىنو شاخەكانى سەر زەوېش وەكو خورى شى كراوھيان لى دىت.

«دەرگارى مەدېنە»ى حوسن مەحبوبى /نور ئەفزاى دىدەى جەرگەى «يەعقوبى» / واتە: ئەى دەرگاي شارى خۇشەوېستى لە بەر جوانى و ئەى زىاد كەرى روناكى چاوى ئەوانەى چاوه پوانى يار دەكەن، يەعقوبى مەبەست ئەوانەى ئارەزومەندو تا سەبارى چاوپىنكەوتنى يارن، وەك چۆن حەزرتى يەعقوب ئارەزوى چاوپىنكەوتنى كورپى بوو، مەولەوى بلىمەت و وردىن تەشېھى يەكەمى ئەم ھۇنراوھى لەو حەدىسە وەرگرتووه كە پىنغەمبەرى مەزنى ئىسلام فەرموېتەى:

«أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَىٰ بَابِهَا»

واتە: من شارى زانستم و «ەلى» دەرگا كە يەتى و نىو دىرى دوھەمېش ھېمايە بۇ داستانى حەزرتى «يۇسەف» كە لە قورئاندا دەفەرمۇيت: حەزرتى «يەعقوب» بە ھوى ون بون و بى سەرو شوېن چونى حەزرتى يۇسەفى كورپەو كۆپر بىو، بەلام ھەر كە «يۇسەف» كراسە كەى خوى لە «مېسەر»وھ بۇ نارد، كراسە كەى بە چاوى دا ھېناو چاوى روناك بوو.

دىدەت تۆز غەير نىشتەنش وەنە جە جوى سەوزەى دل ئاويش دەريەنە وەر تۆبىنايت پەردەش ھاتە سەر ئەو تۆمەو نىو جەتۆ زەرىف تەر

واتە: ئەگەر چاوو بىنايت تۆز و گەردى بىگانەى لە سەر نىشتووه، بە ئاوى جۆگەى سەوزەى دل ئەو تۆز و گەردە بشووه، وە ئەگەر چاوت بە ھوى ئەو تۆز و گەردەوھ كەس نابىنى و پەردەى لە سەر بو، قەيدى نىيە، چونكە با تۆش دۆست نەبىنى، ئەوھ بزانه ئەو دۆستەت لە خۆت باشتەر تۆدەبىنى، ديارە ئەم دىرە ئامازو ئىشارپەى بۇ ئەو فەرمودەى پىنغەمبەرى بەرپىزى ئىسلام حەزرتى موھەممەد

درودی خودای له سهر بیت که فهرمویه تی:

«الإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ»

واته: پیویسته چاکه کردن له جینی خوی دا بیت و چاکه کردنیش نه و خودا پهرستی یه یه، که فهرمانه کانی خودای پهروه ردگارو خاوهن دهسته لاتی تیدا به جینی دیت و به جینی هینانی نه و فهرمانانهش ده بی به جوریک و به شیوه یه ک بی، که خودات له بهر چاوه و به ریک و پینکی و گوئی رایه لی دهستی پی ده که ی و دوایشی پی ده هینی، چونکه نه گهر توش خودا نه بینی، نه و بی گومان نه و تو ده بینی و چاوی له تویه و ناگاداری هه مو کارو فهرمانیکه.

گۆیا جه ولایت ده رونت ئیشان بهد دو عایت که رد ته صدیعت کیشان
من روی مامه له ی گردین خاس و کهس جه و راسه بازار شاره که ی «ئه له س»
جه سه ردو کانچه ی شای سهر تو جاران هور گرم کالای به لای نازداران

مه وله وی له وه لامی نامه ی هاورییه کی دا ده لی: پیم وایه دلت لیم زویر بووه و
ره نجاوه و نزای شهرت لی کردوم، به لام هاوریی شیرین و خوشه ویستم له خورایی
نه و نه رکته کیشاوه، چونکه من ههر له و پروژه دا که له ریزی هه مو نه و بونه وهرانه دا
راوه ستا بوم له بازاری «الست» داو ههر کهس به جوریک خهریکی سه ودا کردن بو،
منیش چومه سهر دوکانی شای بازرگانان و پارچه ی به لای نازدارانم بو خوم
هه لبارد.

مه بهستی مه وله وی لیره دا نه و یه که له روژی بونیوه که خودا چاره نویسی
دیاری کردوو نه و دهر دو به لایه ی بهر که و تووه و ئیدی له دوعای شهری کهس
باکی نییه و ناترسی وه بو نه و ههش هیمای کردوو بو نایه تی ژماره سه دو حه فتا و دو
(۱۷۲) له سورهی «ئه عرف» که خودای گه و ره تییدا ده فهرمویت:

«وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ أَسْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ،

أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى شَهِدْنَا»

ئه و روژهی که خودای پهروهردگار له «عالم الارواح» دا دواوه له گه ل گیانی هه مو بونه وهران داو خاوهن باوه پانی له بی باوه پان جودا کردوته وه، بهشی زوریان په یمانیان دا، به لام دواپی له په یمانه کانیاں په شیمان و پاشه گه ز بونه وه و گه پانه وه سه ر پیگای بی باوه پی و ناراستی و له راستی و دروستی دور که وتنه وه، بویه خودای گه ورهش له و ئایه ته دا ده لی: ئایا من خودای ئیوه نه بوم؟ له وه لام دا گوتیان به لی باوه پمان هه یه.

چاکه وا بو ئهی دوستی ئازیزو خوشه ویست: خو تو باوه پت هه یه و بی باوه پنی، مه گه ر نازانی من له و روژه وه دهر دو به لای خو م وهر گر تو وه؟ جا دوعای شه پی چیم لی ده که ی، یان ده بی خودا نه خواسته له و په یمانه په شیمان بییه وه. نمانای به ههشت پیشانی «نوری» ئازیز وهی سفته ی دوزه خ دوری

واته: مه وله وی تا ئیستا له دوزه خی دوری دا بو، به لام که به هه شتی ناو چاوی شیخی دی که وته به هه شته وه، لیره دا، واته له و تاکه دیره دا هونه ر هیما ده کا بو ئایه تی ژماره دوازه ی (۱۲) سوپهی «حه دید» که خودای گه وره و پهروهردگار تییدا فه رمویه تی:

«يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ»
واته: ئه و پاداشه به نرخه بو موسولمانه کان هه یه له و روژه دا که موسولمانه کان له حالیک دا ده بیینی روناکی یان وه کو چرا له بهر ده میانه وه، یا له لای راستیانه وه له گه لیان دا ده گه پیت.

لوقمه که ی ماسا و قول ده ریای مه یل لوخت سای کوله ی ساری دهر د له یل یا وا پیم نامه ی وهش ته حریره که ت ئینشای دهر ون سوز پر ته ئیسیره که ت واته: ئه ی لوقمه و پاروی ده می ماسی ناو ده ریای قولی ئه وین و خوشه ویستی و

ئەى روت و قوتى كەوتو لە سىبەرى كوله كەى سارای دەردو مەینەتى لەیل دا نامە
خۆش نوسراوە كە و ئینشا دەرون سوزو كار تىكردوو كە تم پى گەشت و دلّم پىنى
گەشایەو، مەولەوى ئەم دو ھونراوەى لە وەلامى نامەى كى خوالى خۆش بو مەلا
«یونس» ى دانىشتوى دىنى «لوقمە ماسى» دانوسیو و بو چواندنه كەشى لە و پەرى
ناسكىتى و دلرفىنى و جوانى دایە و نەبى «یونس» واتە «یونس» پىغەمبەر و مەلا
«یونس» ھەر دوکیان بون بە لوقمەى ماسى و بە روت و قوتى لە دەشت و سارای
دەردو مەینەتى لەیل دا لە سىبەرى دار كوله كە دا لىنى راکشاون و ئارامیان گرتوو و
حەساونەتەو. مەولەوى ناسك خەيال و موقەلّیش لەم شىعرەدا ئىشارە و ئاماژە
دە كا بو چىرۆك و داستانە كەى حەزەرەتى «یونس» كە قەوم و گەلە كەى فرىیان دایە ناو
دەریا و ماسى قوتى داو پاشان ھىناىەو و فرىنى دایە قەراغ ئاوو ئەویش بە روتى لە
سىبەرى دار كوله یەك دا لىنى راکشا.

وہ قەترەى منىچ ئاویارى كەر مەست بو تامە حشەر سەر بارو ئەو بەر
واتە: ئەى مەگىر بە دلۆپە ئاویك لە و جامەى دات بە «كەىخەسرەو» منىش ئاو
بدە بو ئەوئى تا روژى مەحشەر مەست و سەر خۆش بىم و ئەو كاتە سەر بەرز
كەمەو، ئەم تاكە دىرەش ئاماژە و ھىماىە بو داستان و ئەفسانە كۆنە كەى
كەىخەسرەوى پادشای ئىران كە سەودای ھەمىشە زىندە بون و نەمردنى لە مىشكى
دا بو، وە بە شوین ئاوى ژىیان دا دەگەر، وا ناو بانگى دەركردوو و دەلین ئاوى
ژىیانىش لە تارىكایى دایە و ئەویش جارێك لە گەرانەو كەى دارىنى دەكەوئە
ئەشكەوتىكى تارىكى بى پایان و پى دا دەروا و سەر ناھىنئەتە دواو.

مەولەوى پەيوەندى یە كى بە ھىزى بوو لە گەل رىبازى سۆفىگەرى و سۆفىزم داو
ھەمىشە بىرو خەياللى لە جىھانىكى لاھوتى و مەلەكوتى دا سوراو تەو، لە
بنەمالەى كى ئایىن پەروردا گەرە بوو و لە زانستەكانى ئایىنى و ئىسلامى دا بە
پلە و پایەى كى بەرز گەشتوو و زانایە كى گەرەى لى دەر چوو، ھونەر ھەمو

ژیانی خوی بو خودا په رستی و دنیای ئه به دی و هه می شه یی ته رخاڼ کردوو و پستی له چیزو ئاره زووکانی دنیای فانی کردوو.

شاعیر به ته و او ی که و تۆ ته خوا په رستی و دنیای فه راموش کردوو و له جیهانی سۆفیزم و ته سه و و ف دا روی کردۆ ته میحرابی شیعو و بۆوشه ی جوان و په نگیڼ سوتاوه و هه ر رۆژه ی گه وهه ریکی به نرخ و نایابی له گه نجینه ی مرخ و تهبعی هیناوه ته دهره وه و خوینه ران و بیستیارانی پی سه رسلم کردوو مه وله وی به ریڼای سۆفیزم دا رۆیشتوو و که و ته ته دوا ی ژییانیککی لاهوتی و مه عنه وی یه وه. شیخی سراجهد دین مه وله وی کیشاوه ته ناو قولایی ته سه و ف و ئه م پیره پیرۆزه خه ریکی په روه رده کردنی غیرفانی مه وله وی بووه و له گه ل خه تم و ته هلیله و زیگری نه هینی و هه وایه کی تری ئاشنا کردوو، مه وله ویش دهستی ئیراده تی داوه به و پیر و مورپشیده ر و حانی یه و هۆنراوه کانی کاریکی ته و او یان کردۆ ته سه ر هه ست و هۆش و بیری هه مو پیریکی روحانی یه وه، ئه م هۆنره وه ک شاره زایه کی جیهانی سۆفیزم له بواری په وانبیژی دا دهستیکی یه کجار بالای بووه و بۆ په نگانندی سه ججاده ی خودا په رستی وشه ی په نگیڼ و زاراهه کانی سۆفیزمی له زۆربه ی شیعه کانی دا به کار هیناوه، له هۆنراوه کانی دا نه ک هه ر زاراهه ی سۆفیزم به کار ده هینی، به لکو عیشقی خودا په رستی و فیداکاری و بی هاوتایی خوا ناسه مه زنه کانی ریڼای خواناسی و یه کتا په رستی دهرده خواو شیخه کانی «ته ویله» و «بیاره» نمونه یه کی زیندوی هیمای سۆفیزم له هۆنراوه کانی دا.

مه وله وی شیعی وه ک ژییانی خوی دهس نیشان کردوو و زور به ئاسانی په وانبیژی واته به یان له هۆنراوه کانی دا هه ست پی ئه که ین و لایه نی جوانکاری له شیعه کانی دا ئه دره وشیتته وه، جوانبیژی هۆنراوه و مه سنه وی یه کانی ههستی ئینسان ده خرۆشیننی و شه یدای رازاندنه وه و ئارایشکاری هۆنراوه کانی ده کا.

مه وله وی په نای بردۆ ته بهر په مزو په وانبیژی وه ک ته شبیه وره گه زدوزی و وه ک

شاعیرینکی سؤفیزم کومه لیک ره مزو هینمای به کار هیناوه و شاعیر له شاعیره کانی دا فکری به رزو مه عنای وردو قولی زوره و زوربهی شاعیره کانی شاکارینکی جوان و نایابن.

مهولهوی له هونراوه کانی دا بههره ی تایه تی خوی به کار هیناوه و یه کیکه له و هونه رانهی ههست به تازه گه ری و داهینان نه کریت و نه م داهینانهش به جوانی له هونراوه کانی دا رهنگی داوه ته وه و ته عبیری ناسک و جوانی وایان تیدایه نه و په ری بههره و هونه رماندی هونه رمان له ورده کاری دا بو ورده خاو زور هونه رمانده هه مو مه رجینکی جوانکاری و ره وانبیژی له شاعیره کانی دا کو کرد و ته وه و شاعیره کانی به تازه و داهینان له قه له م ده دری و بابه تینکی نویی هیناوه ته کایه وه. مهولهوی هه میشه تیکوشاوه بو نه وهی ناوه روکی ئایه ته کانی قورئانی پیروز به خه لک بناسینی و تیان بگه یه نیت له ئایین و ته سه و ف و فه لسه فه ی سؤفیزم و خواناسی قول بو ته وه و بیرو باوه رو تیوره کانی فه لسه فه ی سؤفیزمی شیخ و مورشیده کانی به ته واوی کاری تیکرد و وه روحی خواناسی و بیرو نه ندیشه ی یه کتا په رستی و سؤفیه تی وه کو خوین له هه مو له ش و گیانی هونراوه کانی دا هاموشو ده کات و دیت و ده چیت.

مهولهوی سامانیکی نه وه نده گه وره و پر گه نج و گه وه هری بو به جی هیشتوین که نه ته وه که مان تا دنیا دنیا یه شانازی پیوه ده کا، نه و په یامه ی مهولهوی ژبیانی خوی بو ته رخان کرد بو پیروزترین په یام بو، ژبیانی مهولهوی له زور مردنیه وه دهستی پیکرد، چونکه به دریژی زه مان هه ر نه مره و هه میشه له دلی میلله ته که ی دایه، نه وه نده به سه بو هونه ریککی وه ک مهولهوی که شاره زایی خوی له هونه ری ره وانبیژی و جوانکاری دا ده ربخات، هه ر چهنه نه وه لایه نیککی که م و چکوله بو له هونه ری ره وانبیژی و جوانکاری و مهولهوی هونه رو هونه رمانده و هه ستیار و بلیمه ت له لایه نه کانی تر دا زیاتر سه ر که وتووه.

ماموستا مهولهوی بهرزو نهمر توانیوتته تی له ئهدهب و هونهردا ناوی خوئی و نه ته وه که ی بهرز بکاته وه و له ئاسمانی و یژه و شیعر و ئهدهب دا وه کو ئه ستیره یه کی گهش و تریفه دار بو هه میشه بدره وشیتته وه.

نه مری بو ماموستا مهولهوی شاعیری بلیمهت و لاهوتی کورد، زیندوتر بی یادی ماموستا مهولهوی نهمر، پیروتر بی وشه ی کوردی، سهرفرازتر بی ناوی پیروزی و هونراوه کانی که نهسل و سوره و توره ی تازه هه لچوی کورد و وه چه کانی دوا ی ئیمه شیعره کانی و ناوی ده خویننه وه و له ئیمه ی ئه مر و چاکتر و باشتری ده ناسن.

هه زاران سلا و له گیانی پاکی بی له هه مو روژی یاد کردنه وه و هه مو کوپی بیره وه ری و میهره جانی دا، هه زاران چه پکه گولی بو ن خوش و جوان و په نگی ن پیش کهش به رو حی پیروزی و هه زاران درود و په حمهت له سه ر مزاری، له گه ل ریز و سو پاس و سلا و مان بو هه مو ئه و که سانه ی له پینکه وه نانی دوا روژی به ختیاری دا به شدارن و بو هه مو لایه ک، پیروز بی وشه ی کوردی، ئیوهش هه ر بژین و ته مه نتان در یژ بیت و خودا له گوناھی مهولهوی و هه مو لایه کمان خوش بیت.

وَالسَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

مه هاباد - ۱۳۷۱/۸/۱۵